

onardot, Bogdant, sakkor úgy atta fel, s mikor mekszülettem Dzsodzsot, akkor Gicu el vont menve Magyarországra, s akkor én kerestem ki eszt a Georgiana Antoniát. Ilyen, szerettem mind a kettőt. – *Nem gondoltatok arra, hogy régi neveket adjatok: Mária, Veronika, Anna?* – Hát, niha Máriára gondoltam, tode, de annyira szerettem eszt a Georgianat, s mondom, hogy legyen modern. S Antonia, az azért tettem Antonia, met szokott a faluba eljöni egy család, meliknek vót egy kislánya. S mindig: Antonia, Antonia! Nekem valaminek jönak jött, s akkor én es úgy tettem Antonia. – *A te generációd hogy vette, hogy a gyerekekkel már románul beszéltek?* – Valahogy, tudod-e, hogy vót, mentek a ziskolába, sakkor majdnem mindenki románul beszélt. Sakkor, ha nem vót kivel itthon csángóul beszéljek, akkor én es románul foktam beszélni a gyermekeimvel. – *Hogy látod, melyik volt magyarosabb falu, Somoska vagy Csík?* – Hát Somoskába. Itt Csíkba zöregaszonyok modernabbak, mint Somoskába. Itt ha elnézed vasárnap, ritkán látsz katrincát, ha bémensz Somoskába e templomba, régi, öreg nőket katrincába fogod el. Itt modernabbak. – *Amikor először találkoztam veled, volt Csíkban egy énekverseny, még Tünde volt a tanárnő, az asszonyokkal készítettetek, és te az Édes Gergelemet énekelted. Anyudtól tanultad?* – Igen. Otthon énekelt. Csak most nem tudom ki végig. Mikor karácsonyba mentünk, akkor tanultuk tőle, magyarul, csángóul, hogy tuttuk mük

abba az üdőben, Ó szép Jézus... Ugye most nem emlékszem vissza riva, de hogyha valakivel lennék, saz énekelne, akkor visszakapcsolok én es arra a zénekre. – *Otthon, a családban szóba került-e, hogy baj, hogy elmarad a magyar nyelv?* – Hogy őszinte legyenek, nem. Soha nem hosztuk elé. Nem beszéltük meg e családba. Én abba vagyok, hogy lehet, tonulják a magyart es, lehet tonulják a románat es. – *Kalagorban azt mondták neked, hogy nagyon megszólalták Bákóban annak idején, a szervicsban, mert nem tudtak jól románul. Ezért tanították románul a gyermekeiket.* – Há igen, Bákóban, igen. Ha Dzsodzsó es elmenen, akkor jól beszél románul, nem vevődik észre, hogy ő tuggya a csángót es. Bákóba, asz biztos, hogy ott mindig lenéznek, melikek csak románok. De lehet, mincsak asz mondja, melik elment egy faluból, mekvett egy apartamentot, s hogyha kimene e zuccára, akkor az lehet megpletykálja a zén gyermekemet, vaj másikét, vaj másikét, nem egy tiszta-tiszta román. De én szoktam Bákóba es beszélni, tudom, hogy nem érti senki. Ha veszek egy ruvát, aszt fel es kötöm. Met szeretem. Én iljen vagyok. Há!

1 Berni a mindenkori csiki magyar tanítók, és nem csak, lelkes és önzetlen támogatója. Vidám, vagány, töprengésre hajlamos lénye mindig kitűnt a falubeli fiatal édesanyák közül. Beszédmódjában érdekesen és természetesen vegyíti a magyarost a csángós beszéddel. Valószínűleg nem függetlenül attól, hogy két kedvenc lánytestvére Magyarországon él.

Csíki archaikus imák

Éngem angyal megőrizd,
Szent kereszttel megégyezzen,
Sátám tőlem tá(v)ul járjon,
Jézus maga velem legyen!
Ámend!

Szent Borbár a zégbe,
Térgyig álló vérbe,
Könyökü könyübe,
Arangyhaja leereszve,
Vasrudakval lecsittetve,
Ki ezt a zimáccságecskát elmohassa minden
nap bá eccer, annak küskörme se esik bümbe.
Ámend!

Én ajánlom keves imáccságecskám
Búdogságos Szűzmáriának tiszteletire, dícsíretire,
Legyen velünk felküttünkbe, lefektünkbe,
És mindentül megőzözzön,
Tüztül, víztül, hirtelen háláltul,
Gonosz embernek szándékjától,
Pogánnak kezitől. Ámend!

Mentünk bé, guzsajoskottunk ott, s ozto az a néne Máris ingemet tanyított, – né, Ilonka, tanuld meg ezt a zimáccságot! S ujan jól felvettem a fejembe, s megtanultam. Nem felejtettem el, na! Ezt el lehet mondani regvel es, este es, örökké!

Duma Antalné Pisti Ilona (szül. 1956)
Petres László gyűjtése